

Kommunstyrelsen
Socialdemokraterna
Miljöpartiet
Vänsterpartiet

Svar på motion från Tage Gripenstam och Per-Anders Fritshammar Centerpartiet med rubriken "Riv inte Moraåns dammar"

Sammanfattning av ärendet

Tage Gripenstam och Per-Anders Fritshammarcenterpartiet har föreslagit Kommunfullmäktige följande beslut:

Att kommunfullmäktige beslutar att dammarna i Moraåns dalgång inte ska rivas och därmed ger kommunstyrelsen i uppdrag att arbeta för att dammarna ska var kvar

För övrigt se motionens innehåll. **Bilaga A**

Beslutsunderlag

Motionen remiterades till miljönämnden

Miljönämnden svarade den 19 mars 2013 Bilaga B

Miljönämnden anser att frågan är mycket komplicerad och kan därför inte ta ställning i ett skede där olika alternativ inte har presenterats och där kostnader, miljönytta och andra konsekvenser för samhället måste vägas mot varandra. Om någon vill driva frågan om antingen riva eller behålla dammarna, eller på annat sätt förändra vattenföringen, blir det sannolikt en fråga som måste avgöras i miljödomstolen.

Kultur- och fritidsnämnden svarade den 25 april 2013 Bilaga C

Kultur- och fritidsnämnden anser att dammarna utgör historiskt värdefull kulturmiljö. Dammarna –genom dess historiska påverkan på miljön-har också skapat alternativa omväxlande naturvärden för upplevelser och rekreation som är värda att bevara. Med anledning av detta ser Kultur- och fritidsnämnden starka skäl att bevara dammarna. Utveckling av Moraåns dalgång, som inkluderar dammarna och området mellan dem bör avgöras efter en genomgripande utredning.

Järnakommundelsnämnds beslut från 10 december 2015 Bilaga D

Järna kommunaldelsnämnd hänvisar till nämndens beslut från den 10 december 2015 att tills vidare lämna Moraån utan åtgärd på redovisad sträcka.

Tjänsteskrivelse daterat 2015-11-19 Bilaga E

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen konstaterar att olika intressen stå emot varandra, vidare att flera av frågorna ligger utanför eller tangerar kommunens ansvar.

Moraån är en stor tillgång för Södertälje kommun avseende som kulturlandskap men även som en tillgång för fiskars fortplantningsområde och då kanske främst för havsöringen.

Den fördjupade översiktsplanen anger riktlinjer för ett hållbart Järna att artrika vattendrag ska värnas och tillgången till vatten säkras. Södertälje kommun som markägare har ett ansvar för skötseln av marken men även ett indirekt myndighetsansvar kopplat till Plan och bygglagen och Miljöbalken.

Under 2014 och 2015 har kommunen haft ett flertal möten med Länsstyrelsen, vid det första mötet daterat 2014-05-27 redogjorde Länsstyrelsen utifrån myndighetens uppdrag av tillsynen av vattenverksamheten, fiskevården och kulturminneslagen.

Länsstyrelsen anser att Moraån är en av regionens viktigaste vattendrag för reproduktion av djur, särskilt vissa fiskarter och växter, här utgör Järnadammen det största hindret för reproduktion av fiskar.

En förstudie från 23 november 2014 finns det fyra förslag på fiskvägslösning vid Järnadammen. Oavsett vilket alternativ som blir av kommer det att påverka flera intressenter. Trafikverket är en viktig intressent då trafiken både på järnväg och bilväg går över området på broar. Flera aspekter som måste beaktas oavsett förändring av vattennivån är skred och sättningsrisker, stigande bottensediment och igenväxning. Trafikverket kommer med all sannolikhet ha synpunkter oavsett vilket alternativ det än blir.

En sänkning av Nykvarnsdammen kan komma att stå i konflikt med Kulturminneslagen då tydligt begränsat till Engelska parken. Länsstyrelsen har här ett ansvar för att utreda frågan. Kommunstyrelsen vill avvakta Länsstyrelsens ställningstagande innan nya eventuella beslut fattas. Kommunstyrelsen anser likt Järna kommunfullmäktige beslut från den 10 december 2015 att tillsvidare lämnas Moraån utan åtgärd på redovisad sträcka.

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta:

Att anse motionen besvarad

Ett hållbart val
CENTERPARTIET

SÖDERTÄLJE KOMMUN Kommunstyrelsen	
2012 -12- 19	
Dnr 12/509	Rnr

Motion till Södertälje kommunfullmäktige

2012-12-17

Riv inte Moraåns dammar

Moraåns dalgång i Järna är en fantastisk tillgång för natur och djurliv men också som rekreatjonsområde för många människor.

Under de senaste åren har vi från Centerpartiet uppmärksammat dalgången vid flera tillfällen. Vi har därför i Centerpartiet enats om att vi vill inrätta ett nytt naturskyddsområde som innefattar hela eller delar av Moraåns dalgång. Vi föreslog att frågan skulle utredas under 2011, nu finns det ett förslag från miljökontoret som vi ställer oss bakom som en första etapp.

Under 2013 kommer vi i Centerpartiet att fortsätta arbetet med att skydda Moraån och vi föreslår att nästa etapp som naturskyddsområde och/eller kulturskyddat område blir längs Moraån uppströms i direkt anslutning till det nuvarande förslaget. Dessutom föreslår vi att kommunfullmäktige fastslår att kommunen ska verka för att dammarna i Moraån inte rivs. Möjligen kan de kompletteras för att underlätta fiskvandring.

Aktuellt är att man från sportfiskarintressen envetet arbetar för att riva dammarna uppströms Moraån för att underlätta för laxfiskar att ta sig upp till sina reproduktionsplatser. Ett förslag som skulle fördärva den månghundraåriga naturmiljön för både djur och människor. Och inte minst för de boende längs dalgången.

I dagens motion föreslår vi att Södertälje kommun beslutar sig för att aktivt arbeta för att dessa dammar ska vara kvar. Allt fler har ställt sig bakom Centerpartiets förslag. Det finns en folklig förankring för att dalgången i synnerhet vid Mora Gård med den engelska parken ska renoveras och göras ännu mer intressant att besöka. Vilket blir mycket svårt att genomföra om dammarna rivs. Men också att den ska vara en naturlig del av Järnabornas alternativ när de gående eller cyklande ska ta sig till och från tätorten till, till exempel Billsta eller väg 57 mellan Järna och Mölnbo. Det kan också bli första steget mot en ny gång- och cykelväg mellan Järna och Mölnbo.

För att inte omöjliggöra framtida utveckling föreslår Centerpartiet att kommunfullmäktige beslutar att dammarna i Moraåns dalgång inte ska rivs och därmed ger kommunstyrelsen i uppdrag att arbeta för att dammarna ska vara kvar.

Centerpartiet

Tage Gripenstam

Per-Anders Fritshammar

§ 34 **Motion av Tage Gripenstam (C) och Per-Anders Fritshammar (C) "Riv inte Moraåns dammar"**

Dnr 2013-203

Sammanfattning av ärendet

Tage Gripenstam och Per-Anders Fritshammar (båda C) har till kommunfullmäktige ställt en motion i ärendet "Riv inte Moraåns dammar". Motionen har remitterats till miljönämnden för yttrande.

Anledningen till motionen är att sportfiskarintressen envetet arbetar för att dammarna skall rivas, vilket många bl.a. motionärerna är oroliga för. Istället föreslår motionärerna att området kring och uppströms dammarna görs till ett nytt "naturskyddsområde" samtidigt som man ställer sig bakom det förslag till naturreservat som är på gång nedströms dammarna. Miljökontoret anser att frågan är mycket komplicerad och kan därför inte ta ställning i ett skede där olika alternativ inte har presenterats och där kostnader, miljönytta och andra konsekvenser för samhället måste vägas mot varandra. Om någon vill driva frågan om att antingen riva eller behålla dammarna, eller på annat sätt förändra vattenföringen, blir det sannolikt en fråga som måste avgöras i miljödomstolen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2013-03-04

Remiss - Motion av Tage Gripenstam och Per-Anders Fritshammar (C) "Riv inte Moraåns dammar"

Utredningen: "Inledande studie om åtgärdande av vandringshindren vid Järnadammen och Tällebrodammen i Moraån" Skickas ut separat via E-post

Yrkande

Ordförande Nina Unesi (S) yrkar bifall till kontorets förslag till yttrande.

Lars-Olov Collin (C) yrkar avslag till ordförandens yrkande och bifall till motionen.

Gertrud Mankefors (FP) och Kalle Öholm (M) bifaller Lars-Olov Collins (C) yrkande.

Proposition

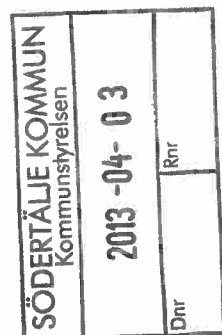
Ordförande Nina Unesi (S) ställer proposition på sitt eget yrkande om bifall till kontorets förslag och Lars-Olov Collins (C) yrkande om avslag till ordförandens

Justerandes signum

Anslagsdatum

Utdragsbestyrkande

2013-03-26

§ 34 forts

förslag och bifall till motionen och finner att miljönämnden beslutat enligt ordförandens förslag.

Miljönämndens beslut

Miljönämnden antar miljökontorets tjänsteskrivelse daterad 2013-03-04 som sitt yttrande och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Reservation

Lars-Olov Collin (C), Gertrud Mankefors (FP) och Kalle Öholm (M) reserverar sig till protokollet.

Beslutet expedieras till:

Kommunstyrelsen

Akten

Justerandes signum

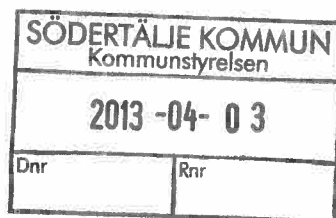

Anslagsdatum

2013-03-26

Utdragsbestyrkande

2013-03-04
Tjänsteskrivelse

Dnr
2013-203

Kontor
Miljökontoret

Handläggare
Bo Ljungberg
08-550 212 14
bo.ljungberg@sodertalje.se

Miljönämnden

Remiss – Motion i fullmäktige av Tage Gripenstam och Per-Anders Fritshammar (C) "Riv inte Moraåns dammar"

Ks 12/509

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsens ordförande har bett miljönämnden att yttra sig över en motion i fullmäktige om att kommunstyrelsen skall ges i uppdrag att arbeta för att dammarna i Moraåns dalgång ska vara kvar. Anledningen till motionen är att sportfiskarintressen envetet arbetar för att dammarna skall rivas, vilket många bl.a. motionärerna är oroliga för. Istället föreslår motionärerna att området kring och uppströms dammarna görs till ett nytt "naturskyddsområde" samtidigt som man ställer sig bakom det förslag till naturreservat som är på gång nedströms dammarna. Miljökontoret anser att frågan är mycket komplicerad och kan därför inte ta ställning i ett skede där olika alternativ inte har presenterats och där kostnader, miljönytta och andra konsekvenser för samhället måste vägas mot varandra. Om någon vill driva frågan om att antingen riva eller behålla dammarna, eller på annat sätt förändra vattenföringen, blir det sannolikt en fråga som måste avgöras i miljödomstolen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2013-03-04

Remiss - Motion av Tage Gripenstam och Per-Anders Fritshammar (C) "Riv inte Moraåns dammar"

Utredningen: "Inledande studie om åtgärdande av vandringshindren vid Järnadammen och Tällebrodammen i Moraån" Skickas ut separat via E-post.

Ärendet

Miljönämnden har fått en motion, väckt vid kommunfullmäktige den 17 december 2012, på remiss från kommunstyrelsens ordförande. Motionen är inlämnad av Tage Gripenstam och Per Anders Fritshammar (C) och benämns "Riv inte Moraåns dammar". Anledningen till motionen är att sportfiskarintressen envetet arbetar för att riva dammarna uppströms Moraån för att underlätta för laxfiskar att ta sig upp till sina reproduktionsplatser. Centerpartisterna anser dock i sin motion att detta skulle fördärva den månghundraåriga naturmiljön för både djur och människor. Inte minst skulle det vara till skada för de boende längs dalgången.

Centerpartiet har uppmärksammat att Moraåns dalgång är en fantastisk tillgång för natur och djurliv men också som rekreationsområde för många människor och vill därför i en nästa etapp skydda den del av Moraån som ligger uppströms och i direkt anslutning till det förslag om naturreservat som miljökontoret presenterat. I etapp två kommer i så fall de aktuella dammarna och Mora park att ingå i ytterligare ett natur- och kulturskyddad område kring Moraån. Miljökontorets/Miljönämndens förslag om naturreservat för Moraåns dalgång som centerpartisterna enligt motionen stöder är för närvarande ute på remiss hos berörda markägare, myndigheter och kommunala nämnder m.fl.

Motionen föreslår att kommunfullmäktige beslutar om att dammarna i Moraåns dalgång inte ska rivas och att kommunstyrelsen därmed får i uppdrag att arbeta för att dammarna ska vara kvar.

Miljökontoret har i ett tidigt skede blivit informerade om sportfiskarnas intresse av att dammarna borde rivas. Kommunekologen har då bl.a. sagt till sportfiskarna att de först borde göra en utredning som redovisar vilka ekonomiska, sociala, juridiska och miljömässiga konsekvenser en rivning skulle få. Alternativa åtgärder som kan förbättra havsöringens och andra djurs vandring borde samtidigt redovisas.

Under hösten 2010 och vintern 2011 beställde Sportfiskarna en utredning kring vad som kan göras i Moraån för att återigen etablera fria vandringsvägar. 2011-04-06 kom rapporten "Inledande studie om åtgärdande av vandringshindren vid Järnadammen och Tällebrodammen i Moraån". Av studien framgår att rivning av Järnadammen är det som förordas om man vill ha fria vandringsvägar som fungerar. De konsekvenser som en rivning av dammarna skulle innebära är dock inte utredda i den utsträckning som vore önskvärt. Konsekvenserna av de alternativa åtgärderna för att skapa fiskvägar behandlas relativt styvmoderligt i denna inledande studie.

Efter att utredningen gjorts skrev Sportfiskarna till länsstyrelsen och önskade ha ett ”inledande möte kring vattenverksamhet i Moraån”. Skrivelsen var riktad till länsstyrelsen eftersom de är tillsynsmyndighet när det gäller vattenverksamhet. Miljökontoret i Södertälje var också inbjudna till detta möte. Bland sex frågor som Sportfiskarna ställt till länsstyrelsen inför mötet var en fråga om hur länsstyrelsen avsåg att arbeta med Tällebrodammen och Järnadammen i Moraån?

Mötet med sportfiskarna och länsstyrelsen ägde rum den 20 mars 2012 på Sportfiskarnas begäran. Vid mötet framkom bland annat att den legala statusen inte går att fastställa eftersom uppgifter saknas om dammens olika byggsleden. Dammarna har ursprung från 1400-talet och har sedan dess byggts upp i omgångar. Länsstyrelsens Kulturmiljöenhet meddelade att mot en utrivning av dammarna måste man väga kulturmiljöintressen eftersom det finns fornlämningar i direkt anslutning till dammarna. Uppströms Järnadammen finns en engelsk park med anor från 1400-talet. Enheten för lantbruksfrågor på länsstyrelsen menade att vattendraget är det mest prioriterade i länet ur fiskesynpunkt när det gäller öring. Om det skulle bli klartecken för en utrivning av dammarna finns särskilda fiskemedel att använda för detta ändamål.

Länsstyrelsens förklarade vid mötet att ett eventuellt föreläggande om utrivning av dammarna kan få effekten att dammarna helt legaliseras vilket då inte skulle gynna vattenmiljön. För länsstyrelsen är det därför väldigt viktigt att man når ett resultat som gynnar vattenmiljön ifall det skulle bli tal om att förelägga rivning. Således behövs mycket förarbeten inför ett sådant beslut.

Vid mötet på länsstyrelsen förklarade kommunekologen att ett naturreservat var på gång nedströms dammarna vilket också innebär att miljöerna för öring och andra djur och växter kommer att gynnas inom denna del.

Miljökontoret anser att frågan är mycket komplicerad och kan därför inte ta ställning i ett skede där olika alternativ inte har presenterats och där kostnader, miljönytta och andra konsekvenser för samhället måste vägas mot varandra. Om någon vill driva frågan om att antingen riva eller behålla dammarna, eller på annat sätt förändra vattenföringen, blir det sannolikt en fråga som måste avgöras i miljödomstolen. Något föreläggande från länsstyrelsen om utrivning av dammar synes dock inte vara på gång.

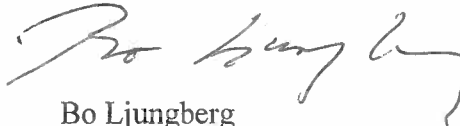
Ett naturskydd med adekvat skötsel för hela Moraån från mynningen upp förbi dammarna där kultur- och naturmiljöer samt rekreationsintressen värnas är naturligtvis ett önskemål om resurser finns för att utreda och genomföra detta.

Miljökontorets förslag till beslut:

Motionen anses besvarad genom tjänsteskrivelsen från miljökontoret.

Helena Götherfors
Miljöchef

Bo Ljungberg
Kommunekolog

Beslutet expedieras till:

Kommunstyrelsen

Akten

§ 49 **Yttrande över motionen "Riv inte Moraåns dammar"**

Dnr KFN 13/23

Sammanfattning av ärendet

Genom en motion till kommunfullmäktige har Tage Gripenstam (C) och Per-Anders Fritshammar (C) föreslagit kommunfullmäktige att uppdra till kommunstyrelsen att arbeta för att dammarna i Moraåns dalgång ska vara kvar. Bakgrunden till förslaget är enligt författarna av motionen bl.a. att sportfiskarintressen arbetar för att riva dammarna och att det skulle fördärva månghundraåriga naturmiljöintressen för människor och djur. Kultur- och fritidskontoret anser att dammarna utgör historisk värdefull kulturmiljö. Dammarna – genom dess historiska påverkan på miljön – har också skapat alternativa omväxlande naturvärden för upplevelser och rekreation som är värda att bevara. Med anledning av detta ser kultur- och fritidskontoret starka skäl att bevara dammarna. Utveckling av Moraåns dalgång, som inkluderar dammarna och området mellan, dem bör avgöras efter en genomgripande utredning.

Beslutsunderlag

Kultur- och fritidskontorets tjänsteskrivelse daterad 2013-04-05.

Stadsantikvariens PM daterad 2013-04-02.

Motion av Tage Gripenstam (C) och Per-Anders Fritshammar (C) "Riv inte Moraåns dammar".

Yrkanden

Ordförande Anna Bohman (S) yrkar bifall till kontorets förslag till beslut.

Birgitta Rolander (C) yrkar bifall till kontorets förslag till beslut.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på kontorets förslag till beslut och finner att nämnden bifaller detsamma.

Kultur- och fritidsnämndens beslut:

Kultur- och fritidskontorets tjänsteskrivelse daterad 2013-04-05 med stadsantikvariens PM daterad 2013-04-02, antas såsom nämndens yttrande över motionen "Riv inte Moraåns dammar"

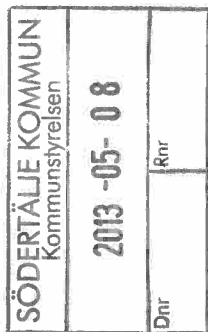
Beslutet expedieras till:

KS

Järna kommunalnämnd

Miljönämnden

Akten

Justerandes signum

Anslagsdatum

Utdragsbestyrkande

 	2013-05-08	
--	------------	---

2013-04-17 (2)

Dnr... Jöken 13/59

2013-04-05
TjänsteskrivelseKontor
Kultur- och
fritidskontoretHandläggare
Olle Lindström
08-523 031 10
olle.lindstrom@sodertalje.seKultur- och fritidsnämnden
Järna kommunaldelsnämnd**Yttrande över motionen "Riv inte Moraåns dammar"**

Dnr KFN 13/23

Sammanfattning av ärendet

Genom en motion till kommunfullmäktige har Tage Gripenstam (C) och Per-Anders Fritshammar (C) föreslagit kommunfullmäktige att uppdra till kommunstyrelsen att arbeta för att dammarna i Moraåns dalgång ska vara kvar. Bakgrunden till förslaget är enligt författarna av motionen bl.a. att sportfiskarintressen arbetar för att riva dammarna och att det skulle fördärva månghundraåriga naturmiljöintressen för människor och djur. Kultur- och fritidskontoret anser att dammarna utgör historisk värdefull kulturmiljö. Dammarna – genom dess historiska påverkan på miljön – har också skapat alternativa omväxlande naturvärden för upplevelser och rekreation som är värda att bevara. Med anledning av detta ser kultur- och fritidskontoret starka skäl att bevara dammarna. Utveckling av Moraåns dalgång, som inkluderar dammarna och området mellan, dem bör avgöras efter en genomgripande utredning.

Beslutsunderlag

Kultur- och fritidskontorets tjänsteskrivelse daterad 2013-04-05.

Stadsantikvariens PM daterad 2013-04-02.

Motion av Tage Gripenstam (C) och Per-Anders Fritshammar (C) "Riv inte Moraåns dammar".

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Yttrandet om motionen medför inga nya ekonomiska konsekvenser för Södertälje kommuns kultur- och fritidsverksamhet.

Kultur- och fritidskontorets förslag till kultur- och fritidsnämnden och Järna kommunalnämnd:

Kultur- och fritidskontorets tjänsteskrivelse daterad 2013-04-05 med stadsantikvariens PM daterad 2013-04-02, antas såsom nämndens yttrande över motionen "Riv inte Moraåns dammar"

Staffan Jonsson
kultur- och fritidschef

Olle Lindström
verksamhetscontroller

Beslutet expedieras till:

KS

Kultur- och fritidsnämnden

Järna kommunalnämnd

Miljönämnden

Akten

2013-04-02

Pm

Kontor
Kultur- och
fritidskontoret

Handläggare
Emma Tibblin
08-523 034 93
Emma.tibblin@sodertalje.se

Stadsantikvariens yttrande över motionen "Riv inte Moraåns dammar"

Dnr KFN 13/23

Ärendet

Centerpartiet har ställt en motion till Kommunfullmäktige dels om att utvidga Moraåns naturskyddsområde och/eller kulturskyddat område uppströms, dels att kommunen ska verka för dammarnas bevarande i Moraån. Bakgrunden till det senare är sportfiskarnas förslag om att riva dammarna för att underlätta för laxfiskar att ta sig upp till reproduktionsområden i Moraån. Därutöver finns ett intresse från allmänheten att tillgängliggöra och renovera dalgång samt engelsk park vid Mora Gård.

Förutsättningar

Tellebrodammen, väster om Järna, har ursprung i 1400-talet. Här låg kvarnen Nykvarn som på 1500-talet flyttades till den andra dammen, "Järnadammen eller Nykvarnsdammen". Vid Tellebro låg senare en såg och i modern tid ett tvätteri. Järnadammen är belägen vid järnvägsöverfarten söder om Järna. År 1720 fanns här både mjöl- och sågkvarn. Kvarnverksamheten fortsatte ända till år 1961.

Dammarna klassas i fornlämningsregistret som övriga kulturhistoriska lämningar daterade till medeltid och nyare tid. Det kan finnas fasta fornlämningar längs berörd sträcka som då ska prövas av länsstyrelsen enligt lagen om Kulturminnen.

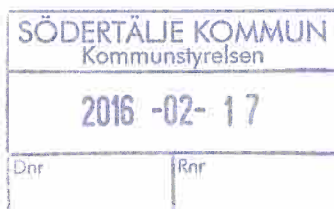
Vid Mora gård finns ett område som anlades som engelsk park på 1800-talet. Gångsystemen är idag inte synliga men delar av parkens botanik som näckrosor i dammen,

smörbollar, hibiskus samt växtlighetens fördelning av olika trädslag i grupperingar finns kvar idag. Parken och vattnet utgör delar av den tidigare sammanhängande miljön.

Synpunkter

Dammarna omfattar ett högt kulturhistoriskt värde med ursprung i medeltiden. De fyller dessutom ett stort miljöskapande värde med sina vattenspeglar i det kulturlandskap som finns längs Moraån och som utgör en del av Järnabornas rekreationsområde. Undertecknad tillstyrker därför Centerpartiets förslag att dammarna inte ska rivas. Det finns möjlighet att lyfta fram den engelska parkens struktur bl.a. genom återställande av dess gångsystem.

Emma Tibblin
Stadsantikvarie

§ 214 Moraån

Dnr: Jä 13/77

Sammanfattning av ärendet

Moraån, som rinner bl.a. genom Järna bidrar till platsen med en naturskön miljö omgärdad av stor kulturmiljö, rikt natur- och djurliv. Med anledning av detta väcker det också ett stort engagemang hos många för att både bevara och utveckla miljön. Detta kan bl.a. avläsas i det stora antal möten som frågan har diskuterats och beslutats i Järna kommunalnämnd.

2013-09-03 § 180, 2013-09-03 § 181, 2013-10-03 § 212, 2013-09-03 § 180, 2013-09-03 § 181, 2013-10-03 § 212, 2012-10-23 § 222, 2010-12-07 § 245, 2011-09-29 § 179, 2012-09-25 § 208.

Ärendet är komplicerat och har utretts genom Samhällsbyggnadskontoret som presenteras i form av ett arbetsmaterial som avvaktar länsstyrelsens ställningstagande mellan natur-, kultur, och fiskeintressen. Detta ställningstagande innebär emellertid inte att Samhällsbyggnadskontoret bedömer att de kan lämna förslag till beslut.

Kortfattat kan sägas att stora intressen står emot varandra och även om jämkning från respektive sida kan ske så återstår fortfarande stora frågor som endast kan lösas genom att en lång rad intressenter kan förmås att samarbeta, medge eftergifter samt att utredningar med efterföljande domstolsförhandlingar måste ske.

Flera av frågorna ligger utanför, eller tangerar, kommunens ansvar och med anledning av detta föreslår Samhällsbyggnadskontoret att Järna kommunalnämnd anser uppdragen, lämnat vid ovanstående möten, är utfört samt att förhållanden i Moraån, på redovisad sträcka, lämnas utan åtgärd i nuvarande form.

Beslutsunderlag

Samhällsbyggnadskontorets tjänsteskrivelse 2015-11-19

PM Moraån dat 2015-11-19

Förstudie Moraån och dess dammar 2014-11-28

Kostnadsuppskattning Fiskväg i Järnadammen inkl bilaga

Järna kommunalnämnds beslut

1. Uppdrag givna i samband med kommunalnämndens möte 2013-09-03 §180, 2013-09-03 §181, 2013-10-03 § 212, 2013-09-03 §180, 2013-09-03 §181, 2013-10-03 § 212, 2012-10-23 §222, 2010-12-07 §245, 2011-09-29 §179, 2012-09-25 §208 anses besvarade.
2. Moraån norr om naturreservatet lämnas utan åtgärd.

Beslutet skickas till

Akten

Miljökontoret

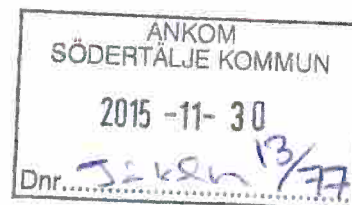
Magnus Bengtsson/samhällsbyggnadskontoret

Justerandes signum 	Anslagsdatum 2015-12-18	Utdragsbestyrkande
---	----------------------------	---

Ärende 10

TJÄNSTESKRIVELSE
2015-11-19
Samhällsbyggnadskontoret

Järna Kommunstyrelsen

Moraån

Dnr: Jä 12/112, Jä 13/77

Beslutsunderlag

PM Moraån dat 2015-11-19

Förstudie Moraån och dess dammar 2014-11-28

Kostnadsuppskattning Fiskväg i Järnadammen inkl bilaga

Ärendet

Moraån, som rinner bl.a genom Järna bidrar till platsen med en naturskön miljö omgärdad av stor kulturmiljö, rikt natur- och djurliv. Med anledning av detta väcker det också ett stort engagemang hos många för att både bevara och utveckla miljön. Detta kan bl.a avläsas i det stora antal möten som frågan har diskuterats och beslutats i Järna kommunstyrelsen.

2013-09-03 §180, 2013-09-03 §181, 2013-10-03 § 212, 2013-09-03 §180, 2013-09-03 §181, 2013-10-03 § 212, 2012-10-23 §222, 2010-12-07 §245, 2011-09-29 §179, 2012-09-25 §208.

Ärendet är komplicerat och har utretts genom Samhällsbyggnadskontoret som presenteras i form av ett arbetsmaterial som avvaktar länsstyrelsens ställningstagande mellan natur-, kultur, och fiskeintressen. Avsaknaden av detta ställningstagande innebär emellertid inte att Samhällsbyggnadskontoret inte bedömer att de kan lämna förslag till beslut.

Kortfattat kan sägas att stora intressen står emot varandra och även om jämkning från respektive sida kan ske så återstår fortfarande stora frågor som endast kan lösas genom att en lång rad intressenter kan förmås att samarbeta, medge eftergifter samt att utredningar med efterföljande domstolsförhandlingar måste ske.

Flera av frågorna ligger utanför, eller tangerar, kommunens ansvar och med anledning av detta föreslår Samhällsbyggnadskontoret att Järna kommunstyrelsen anser uppdragen, lämnat vid ovanstående möten, utförda samt att förhållanden i Moraån, på redovisad sträcka, lämnas utan åtgärd i nuvarande form.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Förslaget innebär inga ekonomiska konsekvenser

Kontorets/förvaltningens förslag till nämnden:

Samhällsbyggnadskontoret föreslår att Järna kommunalnämnd fattar beslut att:

- Uppdrag givna i samband med kommunalnämndens möte 2013-09-03 §180, 2013-09-03 §181, 2013-10-03 § 212, 2013-09-03 §180, 2013-09-03 §181, 2013-10-03 § 212, 2012-10-23 §222, 2010-12-07 §245, 2011-09-29 §179, 2012-09-25 §208 anses besvarade.
- Moraån norr om naturreservatet lämnas i befintligt skick.

Kenneth Hagström

Samhällsbyggnadsdirektör

Magnus Bengtsson

Enhetschef Projekt- och exploatering

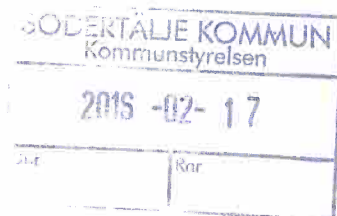
Handläggare: Magnus Bengtsson
Chef Projekt- och exploateringsenheten
Samhällsbyggnadskontoret/Projekt- och exploatering
Telefon (direkt): 08-523 061 43
E-post: magnus.bengtsson@sodertalje.se

Beslutet skickas till:

Handläggaren

Miljökontoret

Akten

2015-11-19

PM- Moraån

Kontor

Samhällsbyggnads-
kontoret

Handläggare

Magnus Bengtsson
08- 523 061 43
magnus.bengtsson@sodertalje.se**Underlag till förslag för kommunalt inriktningsbeslut om utvecklingen
vid Moraån norr om naturreservatet.**

Dnr Jä 12/112, Jä 13/77

Bakgrund

I den fördjupade översiktsplanen som kommunfullmäktige beslutade om 2013-10-28 anges att Moraån är en stor tillgång för Järnabornas möjlighet till rekreation med stora natur- och kulturupplevelser. Vidare anges att Moraåns nedre delar ekologiskt är särskilt känsliga med en stark stam av havsöring som årligen vandrar upp i ån och leker. Vid väg 57 finns ett vandringshinder som gör att fiskarna i ån inte kan vandra längre upp. Moraån med tillhörande skogsridåer runt vattendragen utgör viktiga uppehållsområden och spridningskorridorer för olika slags djur och växter.

Den fördjupade översiktsplanen anger också Riktlinjer för ett hållbart Järna att artrika vattendrag ska värnas och tillgången till vatten säkras

Kommunen har både ett direkt och indirekt ansvar för området. Det direkta ansvaret är kopplat till markägande och skötsel. Det indirekta är myndighetsansvar som är kopplat till Plan och bygglagen och Miljöbalken. Kommunens myndighetsansvar är generellt och mest reaktivt.

Moraån en tillgång för många intressen

Moraån utgör i flera avseenden en tillgång. I flera fall för motstridiga intressen. Lokalt sammanfaller dock flera intressen som att närliggande fastighetsägare, Järna Hembygdsförening, Moraåns vänner och Dämmegruppen var för sig och i nätverk driver krav på bevarande utifrån nuvarande situation. Ståndpunkterna som framförs baseras på decenniars arbete och engagemang där bevarande kulturlandskap där vattenspegeln har en framträdande roll. Det är främst att kulturlandskapet ska bevaras, utvecklas och göras mer tillgängligt som kännetecknar det gemensamma arbetet.

Samtidigt pekas Moraån ut som en stor tillgång för, framförallt, havsöring och arbetet med utveckla vandringsmöjligheterna står i konflikt med bevarande av den nuvarande situationen.

Dagens situation sett i ett sammanhang

Miljöbalkens bestämmelse innebär att vatten inkluderas tydligare i biologiskt hållbara miljöer och där bl.a. fiskevården ingår framstår som delvis motstridigt intresse mot rådande förhållanden har blivit tydligare under senare tid. Det stöds av vattendirektivet om att alla vatten ska uppnå god ekologisk status 2015 senast 2027 och inga vatten får försämrats. Implementerat i svensk lagstiftning främst Miljöbalken sedan 2004, inrättande av en nationell Vattenmyndigheten och en uppbyggnad av resurser på länsstyrelserna gör att vattenvårdsaspekterna utifrån det nya perspektivet börjar få större genomslag även lokalt. Syftet med lagstiftningen är att driva utvecklingen till biologiskt hållbara förhållanden för alla former av vattenförekomster vilket omfattar vattnet som sådant och dess egenskaper att fungera som hållbar livsmiljö för djur och växter.

Tillämpningen har medfört att historiska förändringar av bl.a. vattendrag som byggandet av dämmen för vattenreglering har inventerats och flera fall av myndigheten förelagts att tillståndsprövas eller rivs. Eftersom förändringarna berör platser som inte sällan är en uppskattat boende och upplevelsemiljö blir det inledningsvis ofta tydliga och negativa reaktioner från lokalt berörda. Erfarenheter av genomförda förändringar visar samtidigt på att bra lösningar uppnås och som i efterhand upplevs positivt.

Konflikten om Moraån en nationell företeelse

Situationen vid Moraån har likheter med förhållandet på andra platser i landet. När därför frågan om Länsstyrelsens tillsyn av vattenverksamheten vid Moraån aktualiserats och utfallet kan bli att bl.a. dämnet vid Nykvarnsdammen behöver förändras eller tas bort är det angeläget att kommunen tydligt aviserar sin ståndpunkt efter utredning kring sitt ansvar. Samhällsbyggnadskontoret har sedan april 2014 på uppdrag av Järna Kommunalsnämnd Au 2014-04-03 genomfört ett arbete i samverkan med övriga berörda inom kommunen för att utveckla förslag på ståndpunkt för hur olika intressen och krav ska kunna beaktas, bedömas och formars inför ett fortsatt arbete.

Kommunal strategi och dialog med Länsstyrelsen

Som följd av en begäran om uppgifter på hur tillsynsverksamheten bedrivs i Stockholms län har Länsstyrelsen i skrivelse 2014-04-11 redovisat att för Moraåns del ska en utredning göras. Därefter påbörjade Länsstyrelsen och Kommunen genom Samhällsbyggnadskontoret dialog. Vid första mötet 2014-05-27 redogjorde Länsstyrelsen för saken utifrån myndighetens uppdrag av tillsynen av vattenverksamheten, fiskevården och kulturminneslagen. Länsstyrelsen anser att Moraån är en av regionens viktigaste vattendrag för reproduktion av djur, särskilt vissa fiskarter och växter. Dämnet vid Nykvarnsdammen (Järnadammen) utgör då det största hindret. Samtidigt är läget oklart för kulturvärden som kan beröras ska hanteras utifrån kulturmiljölagen. En sänkning av vattenytan som borttagning av dämnet innebär kan stå i konflikt med krav i kulturmiljölagen då tydligt begränsat till Engelska parken. Länsstyrelsen har ansvar för att frågan utreds.

Kommunen redogjorde för att intressen att bevara och utveckla området som bl.a. beskrivs i den fördjupade översiktsplanen för Järna och det stora lokala engagemanget. Förutom löpande insatser som görs för att sköta den s.k. Picknickudden sköts området som kallas för Engelska Parken enligt en skogsskötselplan. Ökad tillgänglighet, förbindelser över ån för att binda samman dalgången som beskrivs i den fördjupade översiktsplanen och som också förs fram av lokala aktörer är noterat men inga medel är avsatta i budget.

Gemensam utredning

Parterna var överens om att frågan behöver ytterligare utredas. Med det resultatet som grund är målet att uppnå en samförståndslösning vilket innebär en jämkning olika intressen. En lösning som innebär att miljömässigt acceptabla värden uppnås kan innebära att Länsstyrelsen medverkar till att finansieringen. Utredningen sker i samverkan mellan Länsstyrelsen och kommunen med kommunen som operativt ansvarig.

Som särskild utredare anlitate kommunen Jonas Edlund Litoraliskonsult (Bilaga 5)

Främst följande områden skulle särskilt beaktas

- Artförekomst och beroende på utvecklingsalternativ av Moraån potentiell förekomst av arter och deras förnyingsmöjligheter.
- Dämmenas och främst ett damme vid Nykvarn-Järna betydelse för kulturmiljöerna
- Förändrade vattennivåer betydelse geotekniska förhållanden i området
- Beskriv sakägarkretsen och hur deras intressen sammanfaller respektive kan vara motstridiga
- Beskriv hur trafikanordningar och då i första vid V57, nuvarande järnvägsbron och framtida byggande av ostlänken kan påverka ställningstaganden som berör vattenverksamheten.
- Allmän beskrivning av olika tekniska lösningar som kan aktualiseras.
- Förutsättningar för finansiering av olika alternativ.

Utvidgad kommunal roll?

Flera av områdena ligger utanför kommunens formella ansvar och kompetens men är viktiga greppa för ett tydligt förhållningssätt på den kommunala nivån och vid behov mot andra myndigheter.

Resultatet kan sammanfattas till följande:

- Moraån är unik och lokalen är mycket viktig för flera arter, bl.a. flera fiskars fortplantning. Dämnet vid Nykvarnsdammen behöver åtgärdas för att underlätta passagen av djur främst fisk. Av de fyra alternativ som redovisas föredras A alternativt B beroende på kostnad och finansiering.
- Kulturmiljöfrågan är inte ännu utredd av Länsstyrelsen. Med preliminära kunskaper om förhållandena står alternativ A och B möjligtvis i konflikt med kulturmiljölagen. Alternativ C innebär sänkning högre upp i systemet som eventuellt innebär konflikt. Alternativ D innebär uppfyllnad söder om dämnet, vilket bland annat innebär betydande påverkan på kulturlämningar i ravinen.

- Oavsett förändring finns det skred och sättningsrisker. Nuvarande situation med stigande bottensediment och igenväxning är också en aspekt att beakta. Samtliga alternativ tar hänsyn till nivån på trälpålarna vid brokonstruktionerna.
- Kommunen är störst markägare. I övrigt finns mellan flera markägare inom det område som direkt påverkas beroende på vilken åtgärd som vidtas. Dämnet vid Nykvarnsdammen ligger både på enskild och kommunal mark. Ägaransvaret är otydligt.

Förhållandet att nuvarande dämme uppfördes efter raset 1961? av dåvarande Järna kommun 1963? leder till att Södertälje kommun idag kan ha ett ansvar. Dammen saknar tillstånd enligt modern miljölagstiftning och att den sannolikt omfattas av "urminnes hävd" är inte liktydigt med tillstånd. I händelse av tillståndsprövning enligt miljöbalken begärs för bevarande av nuvarande dämme eller uppförandet av ett nytt är det en gemensam angelägenhet för fastighetsägarna. Även Trafikverket som viktig intressent kommer att behöva delta i processen.

- Ostlänken ligger utanför området.
- Västra Stambanan går på bro över området och Trafikverket har ännu inte meddelat planer på förändringar av nuvarande trafikanordningar, väg- och järnvägsbro. Vid besked om konkreta åtgärder är sannolikt att Trafikverket har synpunkter på val av lösningar.
- Bifogad utredning beskriver fyra alternativ. Inget av alternativet är en oförändrad situation. Alternativet B innebär för Nykvarnsdammen en stor förändring för dämnet men i övrigt ett långtgående bevarande av nuvarande miljöer. Alternativet A innebär att vattenspegeln norr om Picknickudden och Engelaska parken är oförändrad. Alternativet C innebär att vattennivån uppströms järnvägen sänks ungefär 1 m. Alternativet D innebär en stor uppfyllnad i naturreservatet söder om dämnet. De äldre dämmena som skyddas av Kulturmiljölagen kommer att täckas av åtgärden. Valet mellan de två mest realistiska alternativen är styrande av vilken finansiering som kommer att finnas.
- Kostnadskalkylen (Bilaga 7) redovisar följande A 3,4 Mkr, B 7,8 Mkr, C 1,3 Mkr och D 8,4 Mkr. Bedömningen är att kommunen inte kan bekosta eller medverka till finansiering av någon av åtgärderna. Oavsett förslag bygger det på i första hand extern finansiering. Utfallet är beroende av hur kommunen väljer att driva frågan. Länsstyrelsen utreder frågan om bidrag och finansiering. Trafikverkets ansvar och medverkan behöver hanteras i särskild ordning.

Ett arbete med många berörda

Kommunen har förutom dialogen med Länsstyrelsen skapat dels en intern referensgrupp med representanter från alla berörda områden. Därutöver har den politiska nivån kontinuerligt informerats om utvecklingen. Lokalt i Järna har den s.k. Dämmegruppen och Hembygdsföreningen kommunicerats.

Överläggningar Länsstyrelsen och Kommunen

Länsstyrelsen och kommunen har sedan första mötet 2014-05-27 genomfört ytterligare tre möten 2015-09-29, 2015-11-25 och 2014-12-18 Representationen har varit följande

Länsstyrelsen

Lena Pettersson Enhetschef Enheten för Miljöskydd

Per Berglund Enheten för Miljöskydd

Jonas Nilsson Enheten för Miljöskydd

Henric C Andersson Länsfiskekonsulent Enheten för Landsbygdsfrågor

Martin Olgemar Samordnare för vattenförvaltningen

Sofia Andersson Enheten för kultur och bostadsstöd Kulturmiljö

Anna Roxell Enheten för Miljöskydd

Södertälje kommun

Ove Lundgren Samhällsbyggnadskontoret

Emma Tibblin Kultur och frididskontoret

Jonas Edlund Litoraliskonsul

Vid mötena har parterna rapporterat av och kommenterat det pågående arbetet. Kommunen har tagit fram de fyra alternativen vilka under december kostnadsberäknats. Utredningen om kulturmiljön har inte genomförts vilket är nödvändigt för att komma fram till ett slutligt ställningstagande. Anslags och finansieringsfrågan som är beroende av Länsstyrelsens direkta indirekta medverkan är avgörande för ett kommunalt ställningstagande.

Information till Tekniska nämnden och Järna Kommundelsnämnd

Tekniska nämnden	2014-04-24
Järna KDN	2014-04-08
Järna KDN	2014-05-27
Järna KDN	2014-06-17
Järna KDN	2014-09-30

Informationen har beskrivet förutsättningar för kommunens medverkan och aspekter som påverkar och hur processen utvecklas.

Kommunal referensgrupp

2014-04-08

2014-10-22

Dämmegruppen

2014-05-15

2014-11-27

Järna Hembygdsförening

2014-12-04

Nuläget och fortsatt hantering**Länsstyrelsen**

Länsstyrelsen har som tillsynsmyndighet valt att, kopplat till en fortsatt utredning och analys. Ställningstagen som gjordes i början av året är att alternativen A, B och C är möjliga varvid B är ett gränsfall är möjliga. Eftersom kulturmiljöfrågan inte ännu är klarlagd är det en osäkerhetsfaktor som kan påverka Länsstyrelsen och även finansieringen av nödvändiga åtgärder.

Kommunen Samhällsbyggnadskontoret

Samhällsbyggnadskonorets utgår från nuläget och att inga särskilda medel från kommunens har avsatts i mål- budget för åtgärder inom de närmaste åren. En förändring kräver förmodligen också att kommunen tar ett större, fastighetsrättsligt, ansvar än vad som ligger inom kommunens ansvarsområde.

Kommunen Kultur och fritidsförvaltningen

Kulturmiljöfrågan är en viktig del i sammanhanget. Stadsantikvarien som ingår i referensgruppen har svarat för den delen av dialogen med Länsstyrelsen som inte har slutfört utredningen. Det innebär att hanteringen av kulturmiljöfrågorna är avvaktande. Kulturmiljöfrågorna berörs på flera nivåer. Den nivå som Länsstyrelsen har tillsyn av är reglerad i Kulturmiljölagen KML. Kulturmiljöfrågor i ett lokalt perspektiv som Moraåns dalgång inkluderar även andra värden.

Kommunen Miljökontoret

Miljökontorets reservatsförvaltare anser att situationen norr om det nu inrättade naturreservatet har sedan länge varit känd. Någon direkt påverkan reservatet sker inte förutsatt att inte alternativ D väljs Tillsynsverksamheten vid Miljökontoret bedriver en intensifierad kontroll av enskilda avlopp något som kan påverka vattenkvaliteten i Moraån. Det har inte framkommit om det finns några problem i sammanhanget. Funktionen som Kommunekolog har varit vakant under stor del av utredningsperioden. Sedan oktober 2014 deltar även Kommunekologen.

Utvecklande process

Information och dialogen under processen gång har förmodligen ökat kunskapen och breddat insikten hos alla berörda. Bakomliggande orsaker och syftet med den nya lagstiftningen har delvis breddat fokus att innefatta även biologiskt hållbara aspekter. Uppfattningen om kommunens roll och ansvar utifrån ett allmänintresse respektive lokala värden har också tydliggjorts.

Fortsatt arbete.

Arbetet har resulterat i att Samhällsbyggnadskontoret har skaffat sig stor kunskap inom ärendet. Kortfattat kan sägas att stora intressen står emot varandra och även om jämkning från respektive sida kan ske så återstår fortfarande stora frågor som endast kan lösas genom att en lång rad intressenter kan förmås att samarbeta och medge eftergifter.

Flera av frågorna ligger utanför, eller tangerar, kommunens ansvar och bedöms vara svåra att genomföra.

Med anledning av ovanstående föreslår Samhällsbyggnadskontoret att Järna kommunalnämnd anser uppdragen som slututförda samt att förhållanden i Moraån, på redovisad sträcka, lämnas i nuvarande form.

Kommunikation

Som beskrivits ovan har kommunen genomfört en utredning som, för att kunna färdigställas, även ska kompletteras med utredning om fiske resp kulturmiljöintresse som utförs via Länsstyrelsen. Då fortsatt agerande från länsstyrelsen, fastighetsägare, intresseorganisationer m.fl kan vara avhängigt av kommunens arbete föreslås att utredningen, tillsammans med detta PM tillgängliggörs via kommunens hemsida.

För Samhällsbyggnadskontoret

Magnus Bengtsson
Enhetschef Projekt- och exploatering
Samhällsbyggnadskontoret